

Posudek diplomové práce Veroniky Šmídkové Využití reprodukce při práci s textem na 1. stupni ZŠ

Autorka pro svoji práci zvolila téma didakticky značně exponované, neboť rozvíjení schopnosti žáků reprodukovat text má ve slohovém vyučování klíčový význam pro naplňování požadavku samostatné produkce komunikátu.

Práce je rozdělena na část teoretickou, v níž se diplomantka věnuje zásadním otázkám teorie vyučování slohu, včetně vyučovacích cílů a metod, a podává rovněž přehled slohových útvarů probíraných na 1. stupni ZŠ. V této části práce pak promyšleně přechází k podstatě reprodukce a jejím druhům, tedy k problematice, na niž je zaměřena praktická část. Zde je nejprve na základě teoretických poznatků a zkušeností z pedagogických praxí, jak autorka uvádí, formulováno pět hypotéz, které si stanovila před realizací výzkumu a jež pak vyhodnocuje v kap. 6.1. Pro výzkum zvolila jednak metodu dotazníku, jednak metodu rozboru samostatných prací žáků.

Dotazník, zaměřený na práci s reprodukcí ve slohové výuce a čítající devět vhodně zformulovaných otázek, vyplnili jednak učitelé v rámci internetové komunikace, jednak učitelé, v jejichž třídách autorka následně provedla výzkumné šetření spočívající v analýze žákovských prací a korespondující s cílem zjistit, „do jaké míry ovlivní forma předlohy to, co si žáci zapamatují“. Celkem 129 žákům šesti tříd (po třech paralelních třídách 4. a 5. ročníku – proč je však na s.28 uvedeno, že jde o žáky 3. a 4. roč.?!) byl zadán úkol spočívající v samostatném reprodukování tří typů předloh – třídám A byla předložena textová předloha, třídám B videoukázka a třídám C audionahrávka. Jejich námět – příběh o Křemílkovi a Vochomůrkovi – byl pro všechny třídy společný, vedení hodin bylo jednotné, jak autorka uvádí, žáci byli vhodně motivováni (jednak řešením tajenky doplňovaček, jednak společnou diskuzí). Takto nápaditě pojatý výzkum byl pak vyhodnocen z hlediska rozsahu žákovských komunikátů a z hlediska slovnědruhového zastoupení.

Nutno uznat, že analyzování žákovských prací, zpracování zjištěných údajů a jejich zachycení do série tabulek bylo značně pracné, stejně jako vytvoření obrázkových osnov (viz Přílohy). Autorka práci vhodně doplňuje ukázkami několika žákovských projevů.

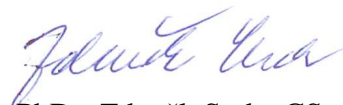
Diplomová práce bohužel vykazuje značné množství nedostatků, a to v různých jazykových rovinách, zejména stylistické a pravopisné. Autorka se v neúměrné míře dopouští stylizačních nepřesností a neobratností. Uveďme některé z nich: „Zásadním významem pro slohovou výuku je žákův zájem“ (s.12), „žáci si zapamatovávají text téměř z paměti“ (s.14, 6.-7.ř.), „neobvykle znějící přídavná jména“ (s.14), „jak kniha dopadne“ (s.43, 1. – 2.ř. zdola), „práce s osnovou slouží k členění dalšího textu“ (s.12, 2. odst.), „kompozici, která je na začátku školní docházky málo vyvinuta“ (s.12, 2. odst.), „jaké by mohly být výsledky mého průzkumu a práce“ (s.9, posl. věta), „příběh ... je ... pravidelně vysílán“ (s.42, 1. -2.ř.), „při vypracování mé hodiny někteří žáci chyběli“ (s.35), „podstatná jména jsou základní skladební dvojicí“ (s.45), „pokud se vyskytuje slovo či výraz“ (s.14, 12.ř.) – i slovo je přece výraz (!). Na s.17 (8.ř.) měla autorka jistě na mysli obtížné slovo, nikoli výhradně termín. Na s.42 (2. odst.) jsou zaměněny pojmy „obsah“ a „rozsah“.

Normě odborného stylu zcela odporuje několik vyjádření s prvky subjektivity, či dokonce familiárnosti, např. „ještě dnes si vzpomenu na příběhy, které mi jako malé holčičce vyprávěla babička s dědečkem nebo moje maminka“ (v Úvodu), „učila zde i moje babička“ (s.35), „většina učitelů mě velmi dobře zná“ (s.35).

Z gramatických nedostatků jde většinou o porušení shody, např. na s.25 (7.ř.), na s.45 (4.ř.), tamtéž (2. – 3.ř. zdola), tamtéž (1. – 2.ř. zdola), na s.35 (3. – 4.ř.) aj. Na s.12 je chybný tvar zájmena („zájem o ní“), na s.11 je chybný slovesný tvar („uměl“ namísto „umět“), na s.45 (1.ř.) – „...byli práce žáků...“, podobně tamtéž (7.ř.).

V práci nejsou respektována interpunkční pravidla. Uvedme několik příkladů chybějící čárky jako rozdělovacího znaménka: s.9 (14.ř.), s.11 (7.ř.), s.16 (3.ř. zdola), s.26 (10.ř.), s.45 (5.ř.), s.43 (11.ř.), tamtéž (4.ř. zdola), s.44 (3.ř.) aj. Naopak je čárka často tam, kde být nemá: s.11 (3.ř.), s.11 (8.ř.), s.13 (5.ř. zdola), s.17 (1.ř.), s.29 (8.ř.), s.48 (7.ř. zdola), s.49 (4.ř.) aj.

Vzhledem k nepřiměřeně vysoké frekvenci jazykových nedostatků diplomovou práci Veroniky Šmídkové nedoporučuji k obhajobě.

PhDr. Zdeněk Suda, CSc.
vedoucí diplomové práce

Rokycany 15. 8. 2014